

Matthias Benoni Hering

**Rector Academiae Rostochiensis Matthias Benoni Hering ... Solemnia
Exeqviarum Viri De Publica Re Patria Longe Meritissimi ... Domini Dn. Joannis
Niemanni, Civitatis Ad Varnum Florentissimæ Senatoris Fulgidissimi, Gravissimi,
Exuviis A Relicta Ejus Coniuge Et Liberis, Decessu Mariti Et Parentis Graviter
Afflictis, Decenti Solemnique Ritu Paratarum Significat, Et Cives Academiae O. O.
Honoratissimos, Ad Eadem Frequenti Et Honorifico Comitatu Celebranda Atque
Cohonestanda, Publico Hoc Funebri Programme, Omni, Qvo Decet, Studio, Et
Qva Par Est Humanitate Invitat Et Obsecrat**

Rostochii: Typis, Iohannis Iacobi Adleri, [1746?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1796903949>

Druck Freier Zugang

Circa 80 Rostocker Philorath-Programme,
meist Festschälle in vorliegenden Bürgerl. Familien Bds.

(Zinsv. u. d. nobilitierten Familien:

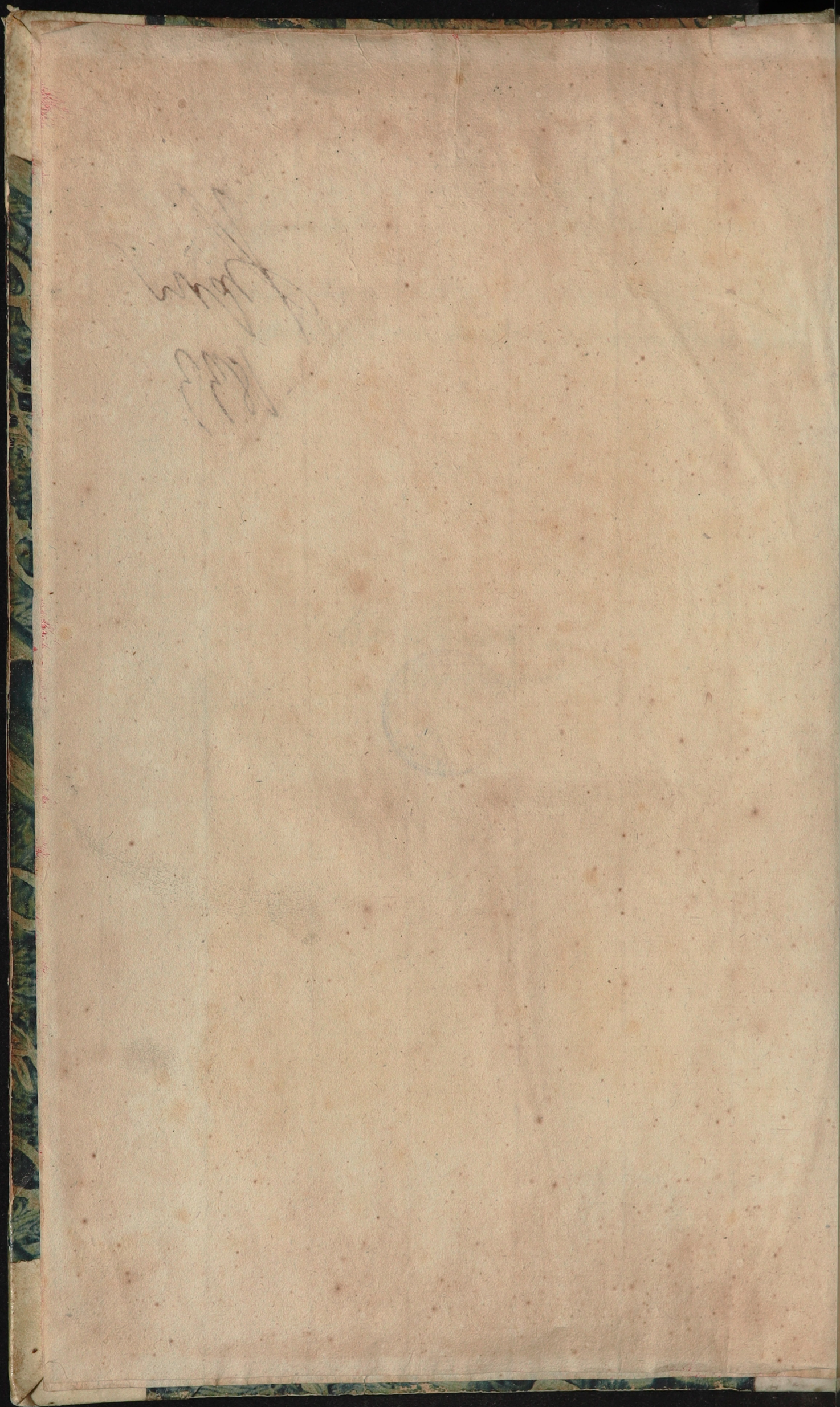
Nettelbladt, Preen, Quistorp, Schoepffer, Schuckmann)
u. A.

82 Stücke

Mk1b Gen - 40
2/3 II

9
Herr.
1833.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12/13.
14.
15.
16/17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24/25.
26.
27.
28/29.
30.
31/32.
33.
34.

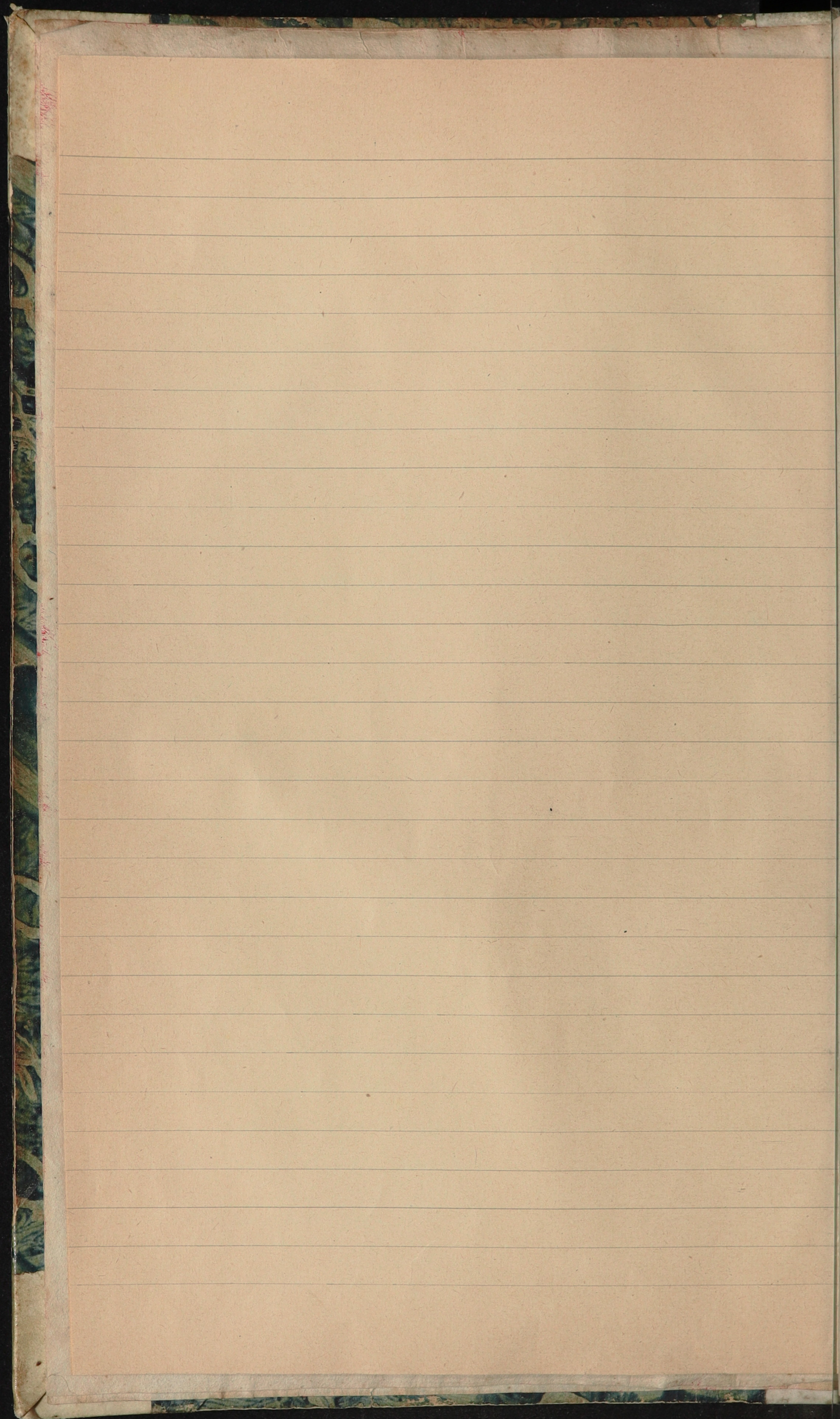
Leichenprogramme, alphabetisch geordnet
nach d. Namen d. gefeierten Person, nebst Sterbejahr.

L - Z

1. Quistorp, Anna Christina, geb. Lenthe. 1753
- 2/3. Luger, Johann Georg. 1748.
4. — — — (Vater). 1751.
5. Mantzel, Kaspar. 1735.
6. — , Maria Justine Margarete. 1742.
7. Schweder, Margarethe, geb. Meyer. 1728.
8. Meusling, Catharina Margareta verh. Pries. 1733.
9. Michelsen, Andreas. 1730.
10. Becker, Catharina Elisabeth, geb. Michelsen. 1744.
11. Michelsen, Christoph Andreas. 1746.
- 12/13. Taddel, Elsabe Dorothea, geb. Michelsen. 1745.
14. Müller, Karl Ludwig. 1761.
15. Nettelblatt, Heinrich [Vater] 1735.
- 16/17. — — [Sohn] 1761.
18. Neucranz, Anna Margareta. 1726
19. Niehenck, Joh. Balthasar. 1738.
20. Niemann, Johann. 1746.
21. — , Michael. 1729.
22. Oerthling, Joachim Felix. 1745
23. Meyer, Anna Maria, geb. Pauli. 1738.
- 24/25. Engelsen, Maria, geb. Paulsen. 1738.
26. Petersen, Johann Christian. 1766.
27. Prehn, Wilhelm. 1751.
- 28/29. Pries, Joachim Heinrich. 1763.
30. Quistorp, Hugo Theodor. 1732.
- 31/32. — , Johann Jakob. 1767.
33. — , Lorenz Gottfried. 1743.
34. — , Johannes Christian. 1722.

35. Rassow, Julius Friedrich. 1740
36. Redeker, Heinrich Rudolf. 1716.
37. Richter, David. 1753.
38. Danckwarth, Catharina Emerentia geb. Schaeffer. 1737.
- 39/40. Schaper, Johann Ernst. 1721
41. Scheffel, Heinrich Gustav. 1738.
- 42/43. Schmidt, Jonas. 1745.
- 44/45. Schoepffer, Johann Joachim. 1719.
46. Schuckmann, Heinrich. 1706.
47. Dörcks, Margaretha, geb. Schuckmann. 1731.
48. Schmidt, Isabe Margaretha, geb. Schwabe. 1743.
49. Zeidler, Anna Emerentia, geb. Schwartz. 1729.
50. Senst, Agneta Sophie, 1729.
51. — Hermann Peter. 1728.
- 52/53. Sibeth, Karl. 1734.
54. Sivers, Jakob. 1729.
55. Luger, Christine Elisabeth, geb. Spalding. 1746.
56. Spalding, Johann David. 1757.
57. — Thomas. 1743.
58. Burgmann, Anna Christina, geb. Stein. 1773.
59. Stein, Walthier. 1739.
60. Stever, Johann Kaspar. 1729.
61. — , Johann Valentin. 1755.
62. — , Theodor Matthens. 1735.
63. Stieber, Georg Friedrich. 1755.
64. Wetken, Catharina Margareta, geb. Stindt. 1743.
65. Stolte, Christian Rudolf. 1680-1731.
66. — — — 1711-1736.
Heinrich Christian. 1715-1736.
67. — , Peter. 1733.
68. Töppel, Margareta Catharina, verh. Oldenburg. 1774.

69. Verpoorten, Theodor. 1728.
70. Weiß, Margaretha Agnes, geb. von Heidenkopf. 1726.
71. Weidner, Johann Joachim. 1732.
72. Weiß, Gottfried. 1697.
73. Wetken, Johann Georg. 1716.
74. Wilde, Joachim. 1737.
75. Weidner, Johann Joachim. 1732.
76. Barnstorff, Anna Margaretha, geb. Willebrand. 1724.
77. Willebrand, Martin Albert. 1746.
78. Stein, Anna Dorothea, geb. Wolff. 1744.
79. Wolfraath, Dietrich Samuel. 1753.
80. Wulf, Catharina Margareta, verh. Stein. 1734.
81. Zaidler, Johannes. 1727.
82. Zinck, Johannes. 1732.

RECTOR ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS

MATTHIAS BENONI *Sering,*

J. V. D. COD. PROF. DUCAL. PUBL. ORD. ET CONSISTORII DUCAL.
CONSILIARIUS

SOLEMNIA EXEQVIARUM

VIRI

DE PUBLICA RE PATRIA

LONGE MERITISSIMI, PRAENOBILIS-
SIMI QVONDAM, AMPLISSIMI, PRUDEN-
TISSIMI ATQVE DOCTISSIMI

D O M I N I

DN. JOANNIS
NIEMANNI,

CIVITATIS AD VARNUM FLORENTISSIMÆ
SENATORIS FULGIDISSIMI, GRAVISSIMI,
EXUVIIS

A RELICTA EJUS CONJUGE ET LIBERIS,
DECESSU MARITII ET PARENTIS GRAVITER AFFLICTIS,
DECENTI SOLEMNIQVE RITU PARATARUM SIGNIFICAT,

ET

CIVES ACADEMIÆ O. O. HONORATISSIMOS,

AD EADEM FREQUENTI ET HONORIFICO COMITATU CELE-
BRANDA ATQVE COHONESTANDA,

PUBLICO HOC FUNEBRI PROGRAMMATE,

OMNI, QVO DECET, STUDIO, ET QVA PAR EST HUMANITATE
INVITAT ET OBSECRAT.

R O S T O C H I I,

Typis, IOHANNIS IACOBI ADLERI, SERENISS. PRINC. & ACAD. Typographi.

ogitanti mihi, & saepe numero luctus & querelas, quibus florentissima domus Niemanniana Virum Amplissimum atque Prudentissimum, *Joannem Niemannum*, Senatorem Civitatis nostrae Fulgidissimum, Gravissimum, Conjugem, Filium, Patrem, Socerum & Amicum inopina morte abreptum prosequitur, animo recolenti, *Cives Academici O. O. Honoratissimi!* medicina afflictis optima parari posse videtur pia consideratione, an & quousque b. Defunctus vita privatus sit & careat. Quodsi enim vix minima ejus pars mortem passus sit; quodsi non vivat solum, sed & meliorem, quidquod felicissimam, atque etiam inter nos vitam degat sempiternam: non est, quod mortem ejus acerbam qveramur, atque isto decessu animum nostrum angi patiamur. Aliud est hominum, naturalem adhuc spiritum ducentium, vitae genus, ne de ipsa vivendi ratione physica, unionem inter animam & corpus arctissimam sistente, dicam; aliud vero post solutionem spiritus a corpore, & hujus mortem atque corruptionem. Utrumque morte suorum graviter commotis non minus afferre potest solatium: Utrumque disquisitione nostra dignum videtur.

De

De vita autem & morte hominum, adhuc viventium, mentione a nobis facta, quilibet facile perspicit, nos potissimum vitam, quæ opponitur naturali, intueri spirituales. Spirituales nacti sumus, revelata docente theologia christiana, vitam, cum viribus credendi, actu regenerationis Spiritus S. collatis, instructi vera fide CHRISTUM redemptorem nostrum apprehendimus, atque omnibus christianis virtutibus sedulo studemus. Tam vidua, quæ lasciuit, vivens mortua audit I. Tim. V. 6. quam toties Sacra Scriptura affirmat, nos in prævaricationibus & peccatis mortuos esse Eph. II. 1. eumque, qui secundum carnem vivit, mori debere Rom. VIII. 13. Econtrario corpus quidem, si CHRISTUS est in nobis, propter peccata mortuum est; Spiritus vero vivit propter justificationem Rom. VIII. 10. DEUS enim propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, cum essemus mortui peccatis, una vivificavit nos in CHRISTO Eph. II. 4. 5. Hinc fit, ut una cum CHRISTO per baptismum in mortem sepulti simus, ut, sicuti CHRISTUS ex mortuis in gloriam Patris excitatus est, ita & nos vita nova incedamus. Nam tum mortui sumus peccato, tum vivere debemus DEO per CHRISTUM JESUM Dominum nostrum Rom. VI. 4. II.

Sed quomodo hujus vitæ consideratio pia ad institutum nostrum, qui illum, quem mœstissima familia defunctum lugent, adhuc vivere contendimus, pertinere potest, cum *Niemannus* noster simul cum morte naturali eam vitam spirituales deposuisse videtur? Sed quis est, qui nesciat, b. defunctos non quidem, sicuti nos, in fide versari; interim tamen DEUM a facie in faciem videre. 2. Cor. V. 7. Hinc concedimus, b. defunctum nostrum quidem, phrasi Scripturæ, dissolutum esse, sed simul affirmamus, eum vitam suam cum meliori vita commutasse. Nam cum Lazaro mortuo in sinum Abrahæ asportatum esse, ubi refocilletur, Luc. XVI. 22. & domum cælorum ingressum esse novimus, probe gnari, si terrestris hujus domus nostræ tabernaculum dissolutum fuerit: nos ædificium ex DEO habere, domicilium scil. non manu factum, æternum in cælis 2. Cor. V. 1. Non minus autem, sed majus solatii nobis, divino lumine collustratis, quam cæcis gentilibus consideratio, quod cum amicis nostris post dissolutionem animæ & corporis optime sit actum, conciliare debet, cum Lælius mortem Africani graviter ferens, teste Cicerone, maximam vulneris sui medicinam in iis quæsit cogitationibus, doloremque optimo lenivit cum successu.

Ad quod accedit, amicos nostros post ipsam corporis mortem demum variis modis vitam nancisci, & novam, & magna ex parte meliorem ac optimam. Audiamus, quod vitæ genus viris bonis & bene meritis post eorum mortem Philosophi, Theologi polliceantur, & Politici. Singuli diverso utuntur principio, & aliam atque aliam, mortuos sistendi vivos, ingrediuntur viam. Sicuti Philosophus naturam animæ & corporis potissimum respicit, & principiis ratione evidentibus innixus illius immortalitatem, & hujus quidem corruptionem, omnium tamen & singularum partium conservationem docet: ita lumine firmiori & divino collustratus Theologiæ Doctor homines, ad finem vitæ naturalis usque in fide constantes, vivos & felicissimos prædicat e summe benignissimi DEI gratia,

gratia. Quem cives & omnes, qui in societate quadam humana vivunt, imitantur, eos, qui vitam cum morte commutarunt, ex gratia hominum immortales judicantes: quod pia civium & posterorum coluntur memoria,

Non immerito Philosophorum rectius sentientium cohors animas hominum, postquam e corporibus evolarunt tanquam carceribus, non minus superstites, quam immortales esse credunt & demonstrant. Cum enim illi spiritus ob simplicitatem suam omnibus partibus extra se invicem positis destituuntur: nulli corruptioni, uti corpora, obnoxii esse possunt, quippe quæ dissolutione partium peragitur. Hinc nemo unquam fuit, qui negaverit, animas hominum post mortem corporum superstites manere, nisi errorem Materialistarum & minorum philosophorum professus, eas pro certa cerebri structura & modificatione corporum venditare, contra omnem rationis ausus est evidentiam. Sed ulterius progrediendum est cum recentioribus Philosophis, qui in notione immortalitatis animæ evolvenda, illaque spiritus, olim cum corpore conjuncti, qualitate & perfectione demonstranda non infelicem impenderunt operam. Illis demonstratione nostra, quod anima hominum ob simplicis naturam post destructionem corporis adhuc superstes maneat, non facimus satis ad immortalitatem ejus concipiendam. Quæ enim sit & audiat immortalis, illa maneat in statu personæ, gaudeat claris & distinctis ideis, atque memoriam sui, sive statuum, sive factorum foveat suorum. Quo statu & qua perfectione sunt animæ, ratione facultatum & operationum, in hac vita, iisdem facultatibus & prærogativis, quidquod melioribus, post dissolutionem a corpore instructæ sint immortales animæ. Quod si post destructionem corporis in statu clararum & distinctarum non permaneant idearum; sed in ideis obscuris semper occupatæ quasi in æterno somno sopitæ sint, qui somnus animas Psychopanychitarum in justam eorum pœnam maneat: æque minus hominum mentes immortalitate præditæ essent, ac brutorum animæ & stamina corporum prima, quæ ob simplicitatem suam nullam timent corruptionem, sed post corporum putrefactionem salva remanent. Nec nobis recentiorum opera in notione immortalitatis eruenda displicere potest, cum divitis epulonis exemplum, qui post mortem suam adhuc Lazarum cognovit, & fratrum suorum recordatus est, satis testatur, animas hominum, quæ immortalitate gaudent, corpore sepulto, memoriam sui & statum personæ h. e. ideas sufficienter claras distinctasque retinere.

Num igitur mentes hominum, quæ, destructo corpore, supersunt, in dicto illo statu distinctarum notionum maneant, & immortalitate gaudeant, quæstio est inter Philosophos altioris indaginis, attamen ductu rationis rectæ affirmanda. Ut enim, ob hypothesin omnibus non probatam, vim argumentandi a statibus animarum, ante conjunctionem cum corpore, & post earum corporumque unionem, ad statum animarum post separationem a corpore taceam, qua illustris & hodiernus Philosophorum Princeps in adstruenda immortalitate animarum usus est, Deus sapientissimus cursum naturæ ita ordinavit, ut omnes & singulæ in mundo existentes substantiæ ejusmodi nactæ sint statum, in quo, quantum in illis est, gloriam ipsius illustrare possunt. Cum autem gloria divini nominis im-
me-

mediate & proprie tantum a substantiis intellectu praeditis, quatenus ex se reliquisque creatis rebus DEum, ejusque perfectiones summas cognoscunt, illustratur: evidens est, ob cursum naturae omnes & singulas intellectu gaudentes substantias in eo deprehendi statu, in quo Summum Numen, ejusque attributa cognoscere possunt, adeoque claris ornatae sunt ideis distinctisque. Animae autem hominum post destructionem corporum sunt & manent substantiae intellectu, qui nonnunquam usu & exercitio ad insignem evehctus est gradum, instructae. Hinc non minus clarum est, illas, corrupto corpore, ejusmodi statum in hoc cursu naturae nancisci, in quo statu personae, & quae exinde sequitur, memoria sui gaudent. Quae cum ita sint, immortalitatem animarum, quae in permanentia earum post mortem corporis, conjuncta cum conscientia sui & aliarum rerum consistit, facile concipimus.

Cujus doctrinae contemplatio tam jucunda est, & tam plena solatii contra mortis horrorem & acerbiteriam, ut gentiles Philosophi in persuasionem suam errare, quam illo errore jucundo vacare maluerint. Id quod Cicero Libro de Senectute Capite ultimo exemplo comprobatur suo: *Quod si, inquit, in hoc erro, quod animos hominum immortales esse credam: lubenter erro, nec mihi hunc errorem, quo delector, dum vivo, extorqueri volo. Sin mortuus (ut quidam minuti Philosophi censent) nihil sentiam: non vereor, ne hunc errorem meum mortui philosophi irrideant.* Sed, quo certiores de immortalitate animi multis praegnantibusque rationibus reddimur, eo magis timor ex sola mortis naturalis repraesentatione ortus minuitur, vel potius contemnitur. Cum enim praecipuam hominis partem anima ejus rationis particeps constituit, quae reliquis spiritibus sit simillimus, & a ceteris animalibus distinguitur; e contrario corpus ipsius non multum ab alia artificiosa machina abhorret, & a brutorum corpore, non nisi alia atque alia structura, distingui potest: in considerandis aestimandisque hominum perfectionibus animae potissimum habendam esse rationem colligitur quam facillime. Quamdiu ergo mens hominum salva incolumisque sistitur, vix ac ne vix quidem jacturam esse factam cognoscimus. Quapropter eum non esse timendum, qui corpus nostrum potest morte afficere; nulla autem ratione animae interitum parare, ipse Salvator noster admonet & docet Matth. X. 28. Quid igitur morte amicorum nostrorum vehementer commovemus, cum minima illorum, & ob fragilitatem suam contemptu digna pars unice morti est obnoxia, & ne id quidem? Eschola enim Philosophorum constat, nihil materiae in morte corporis perdi aut annihilari, omnia ejus stamina intacta manere, & solum partium situm, ordinem atque compositionem tolli. Contra ea mens & spiritus, ex quo maxime hominum indoles apparet, non retinet solum vigorem suum, sed & gradu perfectionum, ratione praecipuarum facultatum, intellectus, rationis & voluntatis quotidie crescit. Hinc fit, ut vivat, quinimo vitam, si a statibus ipsius moralibus, quos in vita exercitio vel virtutum vel vitiorum sibi conciliavit, abstrahere licet, degat meliorem. Ex facultate enim operandi minori vel majori vitam ejusque varium gradum dijudicare non sine ratione solemus.

Sed sibi relictis & gratia destitutis philosophis illum fontem solatii relinquamus, admodum siccum, & ne nomen quidem rivuli
B me-

merentem, si quando statum animarum post mortem moralem a factis hominum liberis, iisque legi contrariis pendente[m] consideraverimus. Equidem naturæ corruptio[n]em, multis pravisque libidinibus magis magisque auctam, norunt quam optime. Nec minus iustitiam sanctissimi Numinis vindicativam & punitivam habuerunt compertam. Num igitur præmia, an p[œ]nas æternas a iustissimo suo Numine, conscientia convicti ejusque moribus perterriti exspectare potuerunt? Miseranda profecto eorum conditio est, qui revelatione divina destituti nullum Salvatorem Mediatoremque cognitum habent, ad quem, ira iustissimi DEI infinita ad summam redacti tristitiam, confugere possunt. Miserum non minus eorum agnoscimus solamen, quo decessu amicorum perturbati se erigere conantur. Cum enim factis suorum pravis admoniti, eos non nisi cruciatus, eosque maximos & æternos manere, possunt cognoscere: quid solatii sibi ab immortalitate animarum promittere queunt? Ut quisque enim de veritate hujus doctrinæ maxime convictus est: ita obitu suorum quam vehementissime angere necesse est, cum de morte ipsorum æterna ipsi quam certissime constet. Ipsis esset consultum melius, quando de plenario interitu amicorum possent persuaderi. Quo pacto nihil ipsis mali post obitum accidisse, haberent comperrum.

Sed longe alia est nostri ratio, qui divina revelatione immediata instructi aliam novimus vitam, & gaudia post mortem infinita exspectare possumus. Quod a DEO benignissimo iustissimoque hominibus, ex hac vita ereptis, vel vita vel cruciatus æterni adjudicentur, res est notissima, & probationis loco sufficit allegasse Matth. XXV. 46. Sicuti autem æterna mors omnia & infinita mala, tam animæ, quam corpori infligenda, sub se complectitur: ita quævis bonorum genera, possessionem & fructum summi boni, & gaudia ineffabilia, vitæ & salutis æternæ participes sibi possunt promittere quam certissime. Hinc fit, ut illa vita nominibus insigniatur tam excellentibus, quam dulcissimis. Audit enim Corona vitæ Apocal. II. 10. Justitiæ 2. Tim. IV. 8. Æternum pondus gloriæ 2. Cor. IV. 17. Gloria filiorum DEI Rom. VIII. 21. & quæ alia. Omni autem cogitatione humana longe superiora bona in illo felicissimo statu obtinemus, ut merito gaudium ineffabile 1. Petr. I. 8. vocetur, & Paulus jure affirmare possit optimo 1. Cor. II. 9. Oculos non vidisse, nec aures audivisse, nec in mentem hominis venisse, quæ paravit DEUS iis, qui ipsum diligunt.

Inter bona autem, quibus salus nostra abundat, positiva, ne de absentia peccati ejusque fomitis, omnium calamitatum scilicet ejusdem effectuum, atque mortis æternæ, tanquam bono privativo dicam, primum omnino occupat locum visio DEI beatifica, dum eum videmus, sicuti est 1. Joh. III. 2. nec per speculum in ænigmate, sed a facie ad faciem, ita, ut summum Numen cognoscamus, sicuti & cogniti sumus 1. Cor. XIII. 12. Quæ omnia cum cognitionem sacro sanctæ Trinitatis intuitivam indicant: insignem voluptatem & gaudium ineffabile secum conjunctum habent. Quæ enim infinitis perfectionibus DEI majores perfectiones excogitari possunt? Et quis unquam DEO infinite perfecto plura in se continet bona, cum ens infinitum omnes perfectiones sibi non repugnantes sistit, & summas? Quemadmodum autem ex intuitu perfectionum voluptas gignitur: ita bonorum & maximorum & omnium, quæ unquam in-

indagari possunt, sensus voluptatem intensissimam, quid quod gaudium durabile & prædominans non potest non producere. Et hunc felicissimum nanciscuntur statum, qui gloriæ filiorum DEI participes redduntur, & in regnum æternum Domini & Salvatoris nostri JESU CHRISTI 2. Petr. I. 11. recipiuntur. Quis autem horum inveniri potest, qui alio, quam intensissimo & amore dulcissimo in DEUM feratur? Estne enim amor voluptas ex perfectionibus alterius hausta? Cum igitur voluptate summa ex intuitu & possessione infinitarum DEI perfectionum illi, qui tabernacula æterna incolunt, perfunduntur: amore erga DEUM flagrant ardentissimo, ut nihil supra. Hæc sunt vitæ æternæ essentialia, quantum humana infirmitas verbo DEI elevata adsequi potest: nondum enim apparuit, quid futuri simus I. Joh. III. 2.

Tot autem & tanta futuri seculi bona DEUS hominibus largitur ex sola gratia, nullo eorum meritorum habitu respectu. Quæ enim rerum creaturarum reperiri potest, quæ meritis suis coram DEI judicio nitatur? Nonne enim meritum audit, quod ultra præscripti Legum stricte sic dictarum mensuram peragitur? Jam vero certo certius est, omnes & singulas in mundo existentes substantias, quantum viribus suis anniti possunt, secundum Leges a DEO præscriptas, quarum observantiam non representatione præmiorum solum, sed & minis & pœnis oblati injungit, actiones suas dirigere teneri. Hinc nulla actio ultra præscriptum Legum perfectarum, adeoque nec meritum intuitu DEI ab ulla re creata expectari potest. Præterea inter felicitatem futuram, & actiones vel passiones hujus vitæ nulla invenitur proportio Rom. VIII. 18. Quapropter infinitis locis Scriptura sacra confirmat, nos ex mera gratia beatos fieri Eph. II. 5. 8. & vitam æternam donum esse gratiæ in CHRISTO JESU Domino nostro Rom. VI. 23. Quodsi autem ex gratia, jam non ex operibus: Alioquin gratia jam non est gratia. Rom. XI. 6. Gratia interim, qua salute æterna digni judicamur, non est absoluta, sed in ordine & respectu fidei finalis ordinata. Hinc gratiæ donum in CHRISTO JESU Domino dicitur Rom. VI. 23. & expressis verbis Joh. III. 36. declaratur: qui credit in filium, vitam habet æternam; qui vero fide Christo non adhæret, non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum. Veh illis, quos ira summi Numinis persequitur! Detrudentur in æternas tenebras, reservantur igni æterno, qui nunquam extinguetur.

Quod autem & quantum inde capient solatium, qui fiducia meritum CHRISTI apprehendunt. Ex ejus plenitudine omnes accipiunt gratiam pro gratia, & conscientia tranquillam cum Simeone moribundi exclamant: Dimittes servum tuum, Domine, secundum verbum tuum, in pace Luc. II. 29. Cupiunt enim dissolvi, & esse cum CHRISTO Phil. I. 23. Nec minori tranquillitate suorum DEO addictorum decessum pati & intueri possunt. Cum enim convicti sunt, eos, qui in Domino moriuntur, statim beatos, Apocal. XIV. 13. ac animas eorum simul, ac a corpore dissolvuntur, cum Lazaro portari ab angelis in sinum Abrahamæ Luc. XVI. 22. & esse cum CHRISTO in Paradiso XXIII. 43. h. e. Domo patris cœlestis Joh. XIV. 2.: magis esset invidi, quam amici, decessu amicorum & eorum felicissimo statu graviter angere.

Sicuti illam vitæ æternæ felicitatem omnes & singuli, qui ad mortem usque in fide steterunt, certo ex gratia clementissimi Numinis divini ob-

tinebunt: ita adhuc bene de republica & singulis meriti sibi, post dissolutionem animæ & corporis, vitam, prouti in sensu sumitur politico, in medio suorum civium promittere possunt. Ut autem cognoscamus, quo in natura civium optimorum vitæ consistat, brevem ejus delineationem a Cicerone factam suppeditabimus. Sic ille Orat. pro M. Marcello Cap. IX. *Non vero, inquit, hæc tua vita dicenda est, quæ corpore & spiritu continetur: illa, inquam, illa vita est tua, quæ vigeat memoria sæculorum omnium, quam posteritas alet, quam ipsa æternitas semper intuebitur.* Cum Orator ille copiosissimus hoc loco potissimum respicit gloriam, quam sibi Civis multis & magnis, vel in suos cives, vel in patriam, vel in genus omne hominum meritis acquisivit: consideratio hujus vitæ omnino est politica sive civilis. Infinita autem sunt, quæ homini civi in republica veniunt observanda. Id quod origo vel causa, quare civitates coortæ sint, quam maxime ostendit. Integræ & singulæ familiæ hominum malitiæ, neque obvias ire, neque pares esse poterant. Hinc aut pereundum vel misere vivendum; aut multæ variæque familiæ in unam societatem cum imperio erant colligendæ, ut se invicem eo melius communiter defendere, & bonum commune possent promovere. Quæ societas cum animam civitatis constituat: finis rerum publicarum salutem publicam non minus, quam omnium & singulorum civium securitatem, sufficientiam & commodum complectitur. Qui finis non minus est arduus, quam amplissimus, & ejus obtentio tam media infinita requirit, quam multis difficultatibus obnoxia est. Cum securitas totius corporis civilis ab hoste, partim externo, partim interno turbari & tolli potest: omnis impendenda est opera, ut utrinque malum avertatur, & libido hominum comprimatur. Quid faciendum sit, si periculum a potentiori immineat, si occasio nocendi quærat, si libertati multis modis infensissimus hostis infidietur, excogitatu nonnunquam est difficillimum. Et sæpius sana consilia, occasione agendi deficiente, vel impedimentis infinite multis objectis, irrita evadunt. Sed nec fini Civitatis factum est satis, si periculo propellendo cives inveniuntur pares vel majores. Indigemus & aliis, ut ne miseram, sed commodam possimus vitam peragere. Quid si nolint juvare. Nolent autem quam certissime, nisi ab invidia sint liberi, nisi nobis faveant, vel amicitiam nobiscum contraxerint. Hinc eo despiciendum est, ut civitati vicinorum amicitia & favor concilietur, & nostræ reipublicæ commodum in illorum evadat utilitatem, ne invidia, sed amore ducti fœdera vel alia pactorum genera nobiscum ineant, Quo autem ab hoste interno civitas præstetur secuta, & singuli cives ad commune bonum promovendum obligentur, leges sunt stabiliendæ, nec minus præmia & pœnæ statuendæ, ut libido coerceatur, malitia hominum supprimatur, & cives ad officia sua implenda alliceantur.

Quorsum hæc tam multa de civitatum fine? Ut, quantum consilium, quanta diligentia & cura, quantæ denique vires requirantur ad finem reipublicæ, pacem & tranquillitatem publicam, atque omnium & singulorum salutem, effectui dandam. Quamquam vero omnes & singuli cives ex pacto ad communem finem promovendum sine discrimine teneantur: tamen neque omnes huic officio satisfaciunt, neque viribus isti fini amplissimo paribus instructi deprehenduntur. Hinc fit, ut rarum illud sit civium genus, quibus salus publica curæ cordique est, & facultas

tas

tas non deest salutaria capiendi consilia, atque in commodum universæ civitatis expediendi. Cum itaque sunt instar omnium intuitu finis communis obtinendi, atque vices aliorum in se suscipiunt, eoque ipso ultra præscripti mensuram agunt: non omnium oculos solum in se dirigunt; sed etiam de republica infinitis modis merentur. Plura enim præstant officia, quam Patris, filii, mariti, domini, civis subjecti vel imperantis fuerunt. Plura in se suscipiunt negotia, & feliciter finiunt, quam ad quorum susceptionem jure perfecto cogi potuerunt. In iis autem actionibus latet meriti idea. A Theologis pariter, ac Juris doctoribus ad meritum, uti supra diximus, requiritur, ut actiones in relatione ad leges perfectas, sive quarum observantia remedio efficaci extorqueri potest, plus in se contineant, quam secundum mensuram exigitur. Exinde David Hollazius recte definit, *quod meritum proprie dictum sit opus indebitum, quod operarius propriis viribus in alterius commodum facit, ut par labori præmium respondeat.* Vid. *Exam. Theol. Acroam.* P. III. Sect. II. Cap. VIII. de bonis Oper. Q. 23. Obf. Nec minus eodem modo se explicat *Jhr. Gottl. Canzius, Discipl. Moral. Discurs. Præl. Cap. II. de Oblig.* §. 60. *Meritum proprie dictum, idque primi generis, est opera seu facultas, cui perfecto jure debetur remuneratio.* Jam vero nulli operæ remunerationem perfecto jure debemus, quam qua præstitum est id, quod secundum Jus cogens præstare non obligamur. Quapropter nostro quidem judicio merita stricte accipi possunt pro consecuturis actionum, quibus legibus stricte dictis sive perfectis, ultra earum præscripti mensuram, satisfactum est. Quæ est definitio *Henr. Koehleri Jur. Nat. cum primis Cogent. Diff. III. §. 429.* Quibus ex requisitis simul apparet, quot modis is civium verus parens merita sibi conciliaverit, qui communem quiescendo non sequitur & imitatur gregem civium; sed dies noctesque in promovenda salute occupatus est, consilia sapienter suppeditando, remedia indagando, impedimenta removendo, occasionem agendi exspectando atque suscitando, & quæ alia ab ipso negotia communis commodi gratia suscipiuntur.

Cum autem hoc modo conjugi, liberis, domesticis, civibus, curiæ & aliis in civitate ordinibus consulit: omnium amorem & benevolentiam sibi conciliat. Amoris enim fecundissima mater audit præstatio & oblatio officiorum humanitatis & conciliatio perfectionum. Ut quisque enim se ab alio quam maxime perfici sentit: ita alterum pro maximo judicat & habet bono: propterea quod bonum nobis est, quod nos nostrumque statum reddit perfectiorem. Jam vero sensum boni sequitur voluptas, adeo, ut naturaliter bonum definiatur per id, quod voluptatem afferre cognoscitur. Hinc non minus evidens est, nos insignem voluptatem ex illo, qui nobis quovis modo perfectiones conciliare annititur, haurire. Amoris vero criterium in voluptate, quam ex altero capimus, consistere nemo est, qui negaverit. Igitur nullo medio, eoque efficaciori, alterum ad nos amandum, quam oblatione officiorum & conciliatione perfectionum, allicere possumus. Idquod ipsa regula juris naturalis confirmatur: si velis amari ab aliis; eos ipsos ames. Etenim amor in alios amorem aliorum erga nos non alio modo elicit, quam quod amor noster in multos actus benevolentiae, quibus aliis bona insignia conferuntur, erumpit: quippe qui conatum efficacem, eumque vehementem, promovendi alterius felicitatem, gignit. Quid igitur mirum est,

C

est,

est, de republica optime meritos cives omnium amore suscipi. O ter
qvaterqve beati, qvos omnium & singulorum oculi intuentur, profe-
qvuntur, & grati amoris motus foveant, & nutriunt! Illi sunt & audi-
unt delictum humanum: illi munimenta felicitatis suæ ita stabiliverunt,
ut ne ipsa invidia audeat ista evertere. Eos non solum vivos, sed etiam mor-
tuos laus, honor & memoria grata manet. Cum enim eorum sapientia at-
qve prudentia salus publica promota & stabilita est: vix sua felicitate cives
frui possunt, nisi causæ, a qua tranquillitas & rerum optimarum abun-
dantia est profecta, simul sint memores. Merita igitur ipsorum a mayo-
ribus filii tradita accipiunt, quæ ab iis ad nepotes descendunt, & hoc mo-
do posteris mandantur, ita, ut memoria grata seculorum omnium vige-
ant, & ipsa æternitate colantur. Omnes autem & singuli cives deside-
rio eorum eo vehementius tenentur, quò pauciores in tota deprehen-
duntur civitate, qui vestigia eorum in promovenda salute publica pre-
mere vel possunt, vel volunt. Hinc quoties periculum imminet, quod
propellendum est, aut aliquod consilium acqvirendi commodi capien-
dum venit: valde desiderantur, & quasi ab inferis ad opem ferendam ex-
citantur. Illa vero recordatio meritorum, illud, quo flagrant, deside-
rium non sine judiciis, quæ de benemeritorum perfectionibus, tam inter-
nis, quam externis & civitatem respicientibus foveant, animis civium
gratorum obversari potest. Quæ modo soli animæ manent præsentia,
modo symbolis & terminis indicantur, & cum aliis communicantur.
Et in eo cultus, tam internus, pietas atqve reverentia, quam externus
laus & prædicatio consistit: Ille enim iudicio de perfectionibus alterius
absolvitur; hic vero iudicia illa symbolice exprimere docet.

Qui autem hoc modo post mortem coluntur, & laudibus efferuntur
quam maximis, ac memoria posterorum grata aluntur, omni jure in
morte etiam, & post multa secula vivi sunt prædicandi. Nam semper
quasi præsentibus sistuntur, dum illi actus, qui de gratis testantur
affectibus, a confusis proficiscuntur repræsentationibus, quas imaginatio,
cum de rebus absentibus agunt, producit. Ea autem est vis imaginan-
di, ut ejus phantasmata plerumqve ita vivide objecta depingant, ac si
essent præsentia, & nudis oculis percepta. Quæ cum pro existentia ob-
jectorum militare videntur: omnino isti viri, quorum memoria & lau-
des adhuc extant, post mortem vivere putantur. Quæ causa est, cur non
sine ratione Orator Cicero vitam civis eam prædicaverit, quæ memoria
seculorum viget, quam posteritas alit, atque ipsa æternitas semper intuetur.
Quid itaque rationis subest, quod de amicorum & civium optime meri-
torum decessu & interitu multum queramus, cum quidem sensibus eum
ereptum; oculis autem mentis præsentem, atque in omnium ore ac
memoria versari invenimus?

Hæc sunt argumenta, quibus florentissima domus Niemanniana se
erigere, vulnusqve morte b. Defuncti ipsi inflictum sanare potest. Na-
turalem quidem passus est mortem, sed adhuc vivit. Anima ipsius
fruitur immortalitate, & ob vitam, quam ope Spiritus sancti vivens ges-
sit, spirituales gaudet vita æterna. Nec minus propter multa in civita-
tem suam patriam merita in corde & animis omnium civium vivit, &
grata colitur memoria. Id quod luculentius patebit, cum vitam b. De-
functi anteaquam, & Cive optimo, & Christiano dignam attentio-
res consideraverimus.

Pri-

Primam b. Defunctus noster lucem adspexit in nostra musarum ac mercaturæ celeberrima sede D. IV. Augusti A. R. S. MDCLXXXVI. & in cœtum Christianorum, ecclesiam, inquam, sacro initiationis lavacro receptus non sine omine bono *Joannes* est vocatus. Patre usus est *Speſtato & Clarissimo quondam Viro Martino Niemann*, *Ærarii*, quod *Rostochii* est, & *Cassa* audit, *Secretario meritissimo*. Is dilectissimum genuit filium suum cum b. Defuncti.

Matre omnibus sexum suum decentibus virtutibus exornatissima *Matrona Catharina Elisabetha Nettelbladt*. Quam ad mortem usque suam omni cultu filiali prosecutus est, adeo, ut cum Attico illo Equite Romano gloriari potuerit, se nunquam cum Matre in gratiam rediisse. Quæ raram etiam a DEO Conservatore suo & singularem accepit gratiam, ut terminum vitæ ultimum, a Mose Spiritu DEI ducto hominibus præfixum, non attigerit solum, sed etiam transgrediatur. Octoginta enim annis ante d. XXI. Martii A. C. MDCLXVI. nata, mortem Filii peramantissimi inopinam luget.

Præmatura morte tam b. Defuncti Patris, quam Avæ, cum ille Anno MDCXLIX. d. XXVIII. Decembris ætatis suæ XLIII. annos in tenerima nostri Niemannii ætate diem obiit supremum, nec tanquam Posthumus Patrem suum vidit, & coluit viventem, factum est, ut lineæ paternæ Parentum Majorum multa accurataque mentio fieri nequeat. E scriptis autem, a Patre nostri Neandri relictis, hausimus, Avum *Martinum Niemannum* in Terris Megapolensibus Prædii *Uhlenbrock* Conductorem & Administratorem fuisse diligentissimum. Avia autem, quæ secundarum nuptiarum Maritum habuit Virum Præcellentissimum & Doctissimum *Ulricum Amselium*, Philosoph. Magistrum & Cantorem ad di-væ Mariæ hic loci dicatam ædem fidelissimum, orta e Familia *Bültia*-na, gavisa est Fratre *Joachimo Bülteo*, Pastore *Westenbrugen*si Fidelissimo, & Patre Nostri Proavo *Nicolao Bültio*, Civitatis *Ribnicensis* Senatore *Speſtato*, cui juncta fuit Pietate & virtute probata *Matrona b. Defuncti Proavia, Anna Duer-Jahr*.

In seqviori linea autem e florentissima per multa secula ad hoc usque tempus Familia ortum traxit *Nettelbladtiana*. Quapropter e re nostra erit, in honorem & piam hujus meritissimæ familiæ memoriam ea describere, quæ in Programmate funebri ad Exequias *Viri quondam Amplissimi Dni Henrici NETTELBLADTEN, Senatoris & Camerarii* hujus urbis meritissimi, Nostri b. Defuncti *Honoratissimi Avunculi Vir Excellen-tissimus, Consultissimus atque Doctissimus Dominus Ernestus Joannes Fridericus MANTZEL, Philos. & J. V. Doctor, Instit. Prof. Publ. Ord. Famigeratissimus, Facultatis suæ Senior admodum venerabilis, Comes Palatinus Casareus Illustris, Collega noster longe honoratissimus* in laudem familiæ recensuit. Laudatus itaque *Niemannus* lineæ inferioris Majores veneratus est Parentes,

„Avum Virum quondam Prænobilissimum atque Prudentissimum „B. Dn *Johannem Nettelbladt, Senatorem* hujus reipublicæ meritissimum & anno 1690. pie demortuum ultra sexagenarium. Aviam vero B. *Matronam insigni virtute conspicuam Catharinam Elisabetham Thurmannen*. Et prouti *Nettelbladtiorum* Familia in hac urbe est famigeratissima, inque duabus li-neis, quarum tamen communis stipes propter antiquitatem non potest

„demonstrari: sic in sua linea suspexit ad *Proavum B. Dn. Henricum Nettel-*
bladt, Civem & Mercatorem florentissimum, & huic matrimonio junctam *B.*
Margaretham Massen, Civis primarii, cui Anno 1638. B. Ictus Rhanius
 „Programmate parentavit, filiam, & *B. Consulis Gladowen* ex filia *Margare-*
tha neptem. Nec deficit memoria *Abavi B. Dn. Henr. Nettelbladten*, Ci-
 vis & mercatoris spectatissimi, *Abaviaque B. Catharinae Langen*. Quis no-
 „stum ignorat, quod Nettelbladtiana familia in fastis hic sit ultra sæcula ce-
 „leberrima? Loquuntur enim Catalogi Senatorum, quod Anno 1525 Ja-
 „cobus; Anno 1555 Christianus; Anno 1582 Hermannus, præter memora-
 „tos, Patrem & filium in Curiam & Senatorium ordinem sint cooptrati.
 „Testantur Academici enim annales, quod multi ex hac splendida gente,
 „quæ in Suecia floret pariter, reddiditque inde Virum Germaniam illu-
 „strantem, mox memorandum, studiis innutriti sint. Et ad manus mi-
 „hi est memoria creati hic Magistri B. Antonii Nettelbladten, qui pu-
 „blica disputatione inclaruit: En igitur, si non ipsa antiquitas obstaret, ge-
 „nealogiam Nettelbladtianam, per multos ramos & lineas celeberrimam.
 „Quoad maternam lineam *Proavum* habuit ὁ μακαρίτης Noster *B.*
Dn. Casparum Thurmannum, Senatorem hujus Reipublicæ meritissimum, cui
 „justa dixit Progr. *B. Dn. Bodock* anno 1661. *Proavia* fuit *Margaretha Zan-*
ders. *Abavus* erat *Hans Thurmann*, Civis probatissimus in urbe Ciriwitz.
 „*Abavia* autem, *Anna Saliwedeln*.

Qua stirpe ortus noster Puerulus amplexibus Patris, ejusque educati-
 one ac institutione tredecim annos gavissus est, a quo tempore amantissimo
 Patre suo privatus, soli moestitissimæ viduæ ac matris, quæ nullas inire a-
 mavit nuptias secundas, sed per septem & quadraginta annos memoriam
 defuncti mariti, quam sibi matrimonio d. XX. Octobr Anno MDCLXXXV.
 junxit, & Anno MDCXCIX. d. XXVIII. Decembris amisit, relicta
 coluit, prudentiæ ac curæ demandatus fuit. Sub cujus directione a Præ-
 ceptoribus, partim privatis, partim nostræ Civitatis Scholæ publicis,
 prima fidei Christianæ & eruditionis elementa imbibit. Posteaquam au-
 tem in fundamentis literarum ac studiorum, quibus juvenilem ætatem
 erudire solemus, satis firmum atque exercitatum Fautores ejus ac Patro-
 ni cognoverunt: iis auctoribus suasoribusque, cœtui civium academicorum
 Anno MDCCIV. a tunc temporis Rectore Magnifico adscriptus fuit, a-
 nimumque ad altiora solidioraque studia, eaque Philosophiæ & Juris pru-
 dentia Civili, adplicavit. In quibus addiscendis Celeberrimos ac Optimos
 Academiae nostræ, tam publicos, quam privatos Doctores elegit, eorum-
 que Prælectiones omni diligentia frequentavit, quamdiu e re sua judicavit
 esse. Et ea est singularis ac præcipua felicitas, quod sedem & domicilium
 in ea civitate, in qua studia floruerunt, habuerit. Hi namque studiorum
 Cultores ab incunabilis jam inter doctos versantur, & eorum præceptis
 atque exemplis ad studia ducuntur & excitantur. Nunquam discendi cu-
 pidis occasio, ultiores faciendi progressus, deficit. Minimas aut nullas in
 addiscendis studiis faciunt impensas. Scientiis plures annos vacare possunt,
 nec tam facile ab aliis, non studiorum, sed petulantia gratia visitantibus A-
 cademiis, directioni Parentum aut amicorum adhuc subjecti seducuntur.
 Quo beneficio divino laudatus noster Niemannus ita usus est, ut a pedibus
 Doctorum suorum prius non discesserit, quam solida in Philosophia atque
 Juris prudentia tum naturali, tum civili jecerit fundamenta. Cursu stu-
 dio-

diorum suorum hic loci absoluto, iter fecit in Saxoniam, & ob mercaturæ non minus, quam litterarum famam celeberrimam elegit Academiam Lipsiensem. Ibi aliquod tempus moratus, ac præceptis famigeratissimorum illius Academiae Doctorum instructus, abitum paravit, atque Hamburgum visendum maturavit. Jis, quæ in illa civitate libera notatu digna sunt, perlustratis: Regni Danici præcipuas urbes non minus, quam Regionem Svecicam peragravit, ac res rariores in suum convertit usum, atque annotavit. Cum iter suum absolvit, & redux in patriam factus est: ipsius disciplinæ ac institutioni Equitis Megapolensis inter nobiles nobilis Getzkovii filii demandati fuerunt. Quam spartam docendi licet haud pauci admodum contemnant, & se suisque rationibus indignam judicant: nullam tamen ea expeditiorem novimus viam, qua juvenes docti tam se patriæ & aliis præbeant utiles, quam ad graviora & digniora præparentur officia. Hinc fit, ut ejusmodi studiorum moderatores ac præfecti non sine maxima utilitate reipublicæ amplissimis fungantur muneribus. Officio autem suo in excolenda illa juventute tanta prudentia præfuit, ut Parens ipsius discipulorum, gente & mente nobilium, diligentia atque dexteritate Nostri permotus liberos suos ejus fidei in exteris academiis & regionibus committere cogitarit. Antequam autem illa consilia existentia reddita sunt: ab Amplissimo hujus urbis Magistratu Anno MDCCXVII. officio Auctionarii publici præpositus fuit. Quod vix gerere cœpit, cum ratio ipsius studiorum haberetur, & anno MDCCXVIII. judicio, cui Gewettæ nomen est, a secretis constitueretur. Quo facto, amicorum svasu & rationibus domesticis permotus de Coniuge sibi eligenda cogitavit, & DEO ita clementissime dirigente, Die XVIII. Septembris anno MDCCXXI. matrimonium iniit cum *Prænobilissima Matrona, virtutumque singularium laude commendatissima, morte autem Conjugis dulcissimi quam gravissime afflicta ANNA CATHAR. ZINCKEN, Viri quondam Amplissimi atque Prudentissimi Dn. JOANNIS ZINCKII, Senatoris hujus urbis Fulgidissimi, ac Præfecti Primarii Aerarii Provincialis meritisissimi, qui vitam cum morte non sine lacrymis suorum anno MDCCXXXII. commutavit, Filia natu maxima.* Sicuti conjuges nostri mutuo amore se invicem prosecuti sunt, ita, ut mors inopina b. defuncti Mariti primam mœstissimæ viduæ querendi occasionem dederit: ita inter dona, quibus DEUS illos obruerat, omnino fecunditas thori habenda est. Vir enim beatus ex dilectissima Coniuge sua duo filios & totidem filias amplexus est. Quæ proles optima per DEI gratiam in vivis adhuc super est, & hoc nascendi ordine se excipit.

I) Primogenita, proximo post initum conjugium anno XXII. d. II. Julii mundum ingressa est Filia *Prænobilissima, optimarumque virtutum corona Exornatissima ANNA CATHAR. MARIA, Viro Prænobilissimo, Experientissimo atque Doct. Dn. CHRIST. EHRENFRIED ESCHENBACH, Medicinæ Doctore Fulgidissimo, Felicissimo, ante triennium d. XXVI. Septembris nupta.*

Quibus ex nuptiis d. XX. Julii Anno MDCCXLIV, Beato nostro Parenti nepos *Joannes Christian. ESCHENBACH* ortus quidem, sed magno cum luctu a parentibus, d. XXIV. Sept. Anno MDCCXLV. mortuus, humo demandatus est.

II) Secundus in ordine liberorum & natu maximus Filius *Vir Juvenis Clarissimus & egregie Doctus JOANNES J. V. Cultor Diligentissimus* natus est d. XV. Augusti Anno MDCCXXIII. Quem

III) Excepit d. XXVII. Februarii Anno MDCCXXVIII. secundo genitus

D

nitus

nitus Filius Vir Juvenis Clarissimus & præclare Doctus JOACHIMUS, Medicina Studiosus per Sedulus, & denique.

IV) Secuta est d. VII. Julii Anno MDCCXXI. Filia natu minima Virgo forma & virtute conspicua ANNA SOPHIA.

In quam progeniem tanto B. Defunctus ferebatur amore, ut nulli, vel curæ, vel sollicitudini, vel operæ, vel impensæ, quam ad istius educationem & futuram salutem proficuam judicabat, parceret. Quo factum est, ut optimam de illa spem capere potuerit. In illo felicitatum & officii cursu tandem Annum MDCCXL. attigit, quo Amplissimus & Prudentissimus Senatus, ejus fidem & eximiam in gerendo officio diligentiam remuneraturus, eum in numerum hujus urbis Patrum Gravissimorum recepit, & dignitate senatoria ornavit. Qua in dignitate ita se gefit, ut & superioribus & inferioribus faceret fatis. Tabernis & Tabulis Væctigalium Ordinariorum præfuit: Ærarium Militare fida administratione auxit & complevit. In tributis imponendis, minuendis & augendis, ita se præbuit cautum & providum, ne quid detrimenti Ærarium capiat, nec cives opibus destituti nimis spolientur. Pauperibus & ægrotis in Nosodochio, quod abs autore suo Brockero nomen accepit, ita consuluit, ut instar Patris & sospitis potuerit haberi. In Foro Civitatis Inferiori, quod suo nomine proprio Judicium audit, læsis justitiam, damni reparationem vel satisfactionem adjudicando, administravit, impios & læsores justa coercuit pœna & cohibuit. Pari modo pauperum Ordinem dirigens se præbuit humanum, e suis liberalem, & inopiam eorum, partim solatium suggerendo, partim consilia suppeditando, partim sine scœnore mutuando, sublevavit. Multis confirmare & ostendere possem, qua fide & vigilantia Veteri non minus, quam Novo præfuerit Ærario, quibus consiliis Scholæ, ipsius curæ & directioni demandatæ consuluerit, quam cautum & prudentem in dirimendis quæstionibus matrimonialibus & aliis, quamdiu Consistorio urbico adfuit, se exhibuerit, & quomodo de Judicio, cui Gewettæ nomen est, meruerit, nisi ipsa res manifesta, & in omnium ore ac sermone esset. Paucis ut me absolvam, B. Defunctus noster in Civitate cives Filii Optimi, Conjugis dulcissimi, Parentis Indulgentissimi, Patris familias Diligentissimi, Civis & Senatoris longe meritissimi sustinuit quam optime. Quid itaque mirum est, quod grata omnium memoria colatur, & in civitate post mortem etiam vivat, quem posteritas aliturus sit, atque æternitas ipsa intuiturus. Nec minus omni studuit opera, ut vivendo jam moriatur, & moriendo vivat. Quem in finem suorum recordatus peccatorum merito Christi unice confidit, & in hac vita DEO vixit, ut in altera Ejus tanquam summi boni particeps fieret. Testem in hac re habemus omni exceptione majorem & supra laudes nostras positum, ejus Confessionarium Fidelissimum, Virum summe Reverendum & Doctissimum, Dom. PETRUM BECKERUM Philosophiæ Doctorem, Mathematicum Professorem Celeberrimum, Pastorem ad div. Jacob. longe Meritissimum, Academiæ & reverendi Ministerii Seniore admodum Venerandum, Collegam nostrum multo Honoratissimum. Qui in ultima mortis hora, quidquid momento, b. Defuncto adstitit, & de ejus fide, vitæ sanctitate ac tranquilla morte præsens testimonium perhibens

Nullus equidem, inquit, dubitavi unquam, quin veræ sit vitæ que fidei, quam solus in nobis operatur DEUS, documentum plane

plane conspicuum, si quis christianorum animo fuerit ad quasvis rerum suarum vicissitudines æque ubique composito, hac sola motus ratione, quod per Spiritus Sancti gratiam vim verbi, divinitus revelati, intra se se persentiscat, quando Scriptura, Divo Paulo interprete, adserit: *Es ist alles euer, es sey das Leben, oder der Tod; es sey das gegenwärtige, oder das Zukünftige; alles ist euer*; Ceterum suo me exemplo iterum in hac confirmavit sententia beate nuper *Defunctus*, vere nunc *Avp-vées* five *Neander*, *VIR* munerum meritorumque gloria, dum viveret, inter nos ornatissimus, post fata jam desideratissimus, cuius memoriæ, quam in benedictione sinat esse summum Numen, pro conscientia munerisque Ecclesiastici ratione per pauca hæc, Programmati Reſtorali inferenda, rogatus destinavi; glorificaturus duntaxat solam solius Patris in CHRISTO cœlestis misericordiam, quam *VIRO* huic non cum morbo tantum, sed & cum morte, conflictanti præstitit uberrime. Secundus erat & mensis huius, & ægritudinis *Ipsius* dies, quando ad invisendum *Eundem* prima quidem vice ego provocarer; cumque absque mora adessem, media inter adſſicti corporis, intestinorum potissimum, tormina, multa cum animi tranquillitate differentem audiui, de beneficiis divinis cumulatissime in *semet* collatis; ad quæ non illud tantum referebat, quod bonitas DEI non fuerit passa, ut deessent *sibi* decumbenti, qui plurima amoris, solaminis, & sublevationis officia, imo quæ ad corporis curam pertinerent singula, studio nunquam cessante exhiberent; sed & multo magis hoc: quod per Spiritus S. gratiam, verbo divino mediante, concessum *sibi* sit; in sapientissima Patris sui cœlestis voluntate filiali cum fiducia penitus adquiescere; circumstantem charissimorum suorum pignorum cohortem, angores *Ipsius* misere deplorantem, alloquio suo erigere; imo vero intensissimos ingravescens morbi dolores, exceptis externi corporis motibus, interna animi tranquillitate patienter tolerare; quibus dictis, fidem nobis suam testificaturus, addidit: *Es Ott hab ich mich ergeben, zu sterben und zu leben*, & quæ sequuntur. O! sanam *VIRI* optimi in ægerrimo corpore mentem! quam ut pro donorum meorum modulo, DEO duce, obfirmarem, nil quidquam in-misi. Exposuit paulo post *Ipsemet* animæ suæ spiritualiter esurientis atque sitientis, desiderium, quo in sacræ Cœnæ usum ferretur ardentissime, fruiturus eadem, quam primum, volente DEO, vehemens ille angoris impetus, qui sacris obſtaret meditationibus, paululum remitteret. Laudavi e-

go pietatis & præcautionis Christiano dignæ adfectum, pollicitus, denuo me, DEO adjuvante, adfuturum ad quemlibet temporis, sive nocturni, sive diurni, articulum, pro *Ipsi*us lubitu mihi significandum; id quod, porrecta mihi dextra, gratum sibi fore testabatur *æger*, cum addito: rogare se, ut, qui prima cognitionis divinæ semina fideliter puero *Ipsi* quondam inculcassent, in dubio hoc rerum suarum statu nunc confessionarius animæ ipsius curam agerem, quantum fieri posset, fidelissime. Quid responderim, non attinet hic adscribere. Postero autem die, cum mane adcersitus iterum adesset, monuit *æger*: Heri se oblitum, cujus nunc memoria subcurreret, quod scilicet aliquandiu levior quædam controversia, res œconomicas concernens, cum fratre nativitate secundo *Ipsi* intercesserit; memorem vero mandati Servatoris nostri: **Wenn du deine Gabe vor dem Altar opfferst** & quæ sequuntur, optare se animitus, ut, me præsentem, fraterna existeret animorum conciliatio. Nec mora; adfuit frater, datisque dextris mutuam sibi invicem obsignarunt amoris & conjunctionis fidem; ita quidem, ut & hac in parte tranquilita sit *ægotantis* conscientia. Quoniam vero dolorificus morbi sensus nondum mitescere velle videbatur; piis ego meditationibus, circa spirituales corporis Christi manducationem, aliquantulum indulgens, fufis super *ægro* precibus, dataque benedictione sacerdotali, discedens gratiæ Domini nostri Jesu Christi *Eundem* committebam. Hora tamen ejusdem diei tertia post meridiem admonitus iterum redii, ut sacra ministrarem *ægotanti*, quæ avidissime jam expetere dicebatur. Miratus equidem subitanam, quam præsens observabam, & corporis & animi immutationem; Ceterum, quum *æger Ipse*, quærenti mihi, num desideraret sacræ coenæ usum, vocelicer admodum debili, nutuque capitis, desiderium suum significasset, properabam ego, ut præmissa, sub pœnitentiæ signis, peccatorum remissione sacerdotali, Corpus sanguinemque Christi cum modica consecrati panis vini que portiuncula porrigerem; quibus devotissime sumptis, preces nobiscum fundens, gratiasque DEO persolvens, benedictionem ultimam, complicatis in fidei signum manibus, sibi adplicabat. Sed ecce! cum adhuc precibus & supplicationibus intenti essemus, vidimus, quod *Æger* protensis brachiis adlevare se velle significaret. Advolat itaque Dominus Gener, charissimum Socerum ulnis suis excipiens, ut naturæ subveniret moliminibus; At enim vero morti *Ille* vicinus ul-

ti.

timum, quis credidisset ? trahebat Spiritum, placideque in
ulnis Generi, nobis precando adclamantibus, efflavit animam
ad cœlestia, missis terrenis, transferendam. Nostrum nunc erit,
ut DEO soli vitæ mortisque Domino gloriam humillime de-
cernamus; pie *Defuncti* animæ, cum corporis quiete, æterna
gaudia gratulemur; *Dolentium* cuilibet pro nexus propin-
quioris conditione solaminis plurimum adprecemur; pro-
priaque fragilitatis memores, moriendi necessitatem per di-
es singulos meditcmur. Faxit! qui omnia facit, DEUS in se-
cula benedictus.

O quam beatum & felicem! Quis eum mortuum duceret? Quis
meliorem sibi vitam optare posset? Discite a nostro b. Defuncto, *Cives*
O. O. *Honoratissimi*! quomodo in hac vita sit vivendum, ut post mor-
tem etiam feliciter possimus vivere. Reliquum est, ut pauca de infirmi-
tate ejus corporis atque mortis ipsius causa differamus. Cum autem
illud a Medico melius, quam a nobis, expectari potest: historiam morbi
ab ejus Genero, cujus Experientiæ atque Scientiæ corpus suum, ejusque
valerudinem, commiserat, *Viro*, inquam, *Prænobilissimo*, *Experientissimo*,
Dom. CHRIST. EHRENFRIED ESCHENBACH, *Medicinæ Doctore &*
Prædico felicissimo nobis suppeditatam communicamus,

Morbus, ait, quocum beatus socer meus, omni filiali
pietate æternum usque colendus, ultimato conflictabatur, qui-
que vitæ ponebat terminum, primarum viarum erat inflam-
matio gravior, in gangrænam abiens. Animo ipse naturali-
ter gaudebat sedato & corporis structura firmiori, laboribus
indefessis, quos munera publica exposcebant concatenatos, cor-
porisque motionibus adsuetus. Ante biennium, exeunte æstate,
vehementiores circa umbilicum dolores subito invadebant, quos
maximæ præcordiorum anxietates, vomitus & alvi constipa-
tiones comitabantur, morbum iliacum minantes vitæque peri-
culum summum. Hæc omnia tunc temporis herniæ, quam
ante aliquot annos contraxerat æger, incarceratæ forte ad-
scribebantur, & cum omnis generis remedia adhibita, interna
æque ac externa, parum aut nihil proficerent, peractis circiter
octodecim horis, maximam partem sua sponte remittebant,
absque repositione viscerum ex abdomine propendentium, mole
quidem minori, sed propter aliqualem cum partibus vicinis
concretionem jam jam adhærentium, temporis tamen successu
postea penitus fere disparentium. Post annum elapsum idem
redibat morbus, mitior revera quoad aggressum, & feliciter
etiam superatus, ast corporis robur magis quam antea fran-
gens, adeo, ut æger ad recuperandam sanitatem integram,
morbo debellato, septimanis haud paucis indigeret. Nunc eo-
dem fere anni tempore, postquam gravior in diæta, & præpri-
mis in subitanea post incalcescentiam a motu corporis vehe-

E

men-

mentiori, refrigeratione error commissus; iste vero, ut & valetudo exinde contracta dissimulata fuerat, tertia vice morbus accedebat consuetus, consueti eaque sat magna, ast respectu prioris ægritudinis sub initium haud adeo vehementia inducens symptomata. Præter reliquas levioris inflammationis notas, dolor circa umbilicum mitior post sanguinis detractionem & admota refrigerantia, quæ humorum ebullitionem sistunt, penitus evanescebat, non nisi levissima sui indicia per vices exserens: alvus obstipata enematis & laxantibus obtemperare incipiebat; hernia parum incommodi causabatur: vomitus vehementior, tertio præsertim die enormis, & cum manifesto febrili paroxismo aggrediens, & iliaci mali metum injiciens, tandem, quæ vomitum compefcunt, antispasmodicis & roborantibus fortioribus diminui se patiebatur: omnia solitum percurrentia tramitem, & ægroto & mihi & adstantibus singulis eundem, quem olim, salutarem promittebant excitum. Perstabat tamen, qui secundo morbi die se junxerat, ardoris sensus circa stomachum præprimis molestus, imo tertio die, cum reliqua mitescerent mala, sensim intendebatur, ita ut, quoties liquida ægrotus assumebat, hæc lapidi ignito superfundi conquiretur, & cum illo angor per vices recrudescebat; nec somnus regularis capi poterat. Quibus sensim augescentibus, quarto morbi die accedebant pulsus maxime debilis, quandoque intermittens, vires magis magisque deficientes, lipyria, inquietudines & anxietates auctæ, singultus, tendinum aliqualis subsultus, sudor frigidus, extremorum livor, seu incipientis gangræne testes, & cum hæc parti ad vitam summe necessariae, ventriculo nimirum, superueniret, mens licet ad extremum usque halitum optime sibi constaret, placida mors, medica arte non amplius avertenda.

Sed hæc hætenus. Omnia in medium prolata, quantus b. Defunctus in vita, officio & morte Vir fuerit, satis superque ostendunt. Dignus ergo multis ex rationibus, qui multiplici honore afficiatur, & a nobis etiam pia colatur memoria, habendus est. Cum autem nullam aliam, eamque aptiorem, quam hodierno die, amoris in eum nostri & honoris ostendendi, nancisci possumus occasionem: nostrum erit, ut frequenti comitatu funus, exuviis B. Niemannii paratum, cohonestemus & prosequamur. Id quod officium humanitatis non in honorem b. Defuncti minus, quam splendidissimæ mœstissimæque Familiæ solatium evadet.

Nobis autem communem fragilitatem in memoriam revocare, omnesque & singulos admonere potest, sui & status futuri memorem esse.

P. P. SVB SIGILLO RECTORALI ACADEMICO

d. XVII. Augusti Anno O. R. MDCCXLVI.

Conveniemus in templo div. Jacob, quondam dicato hora I. pomeridiana.

†

†

†

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

